

Fílasteinurin:

Ein barnabók til vak

– Barnatilfar eigur eisini at geva vaksnum okkurt at grunda yvir, sigur danski satirikarin og leikstjórin Oliver Zahle. Hann er kendur frá donskum útvarpi og sjónvarpi og hevur gjørt bæði barnavinarligt tilfar og satiru. Í 2014 royndi hann seg sum skaldsøgurithøvund á fyrsta sinni við barnabókini Fílasteinurin, og eftir at hann hevur fingið tilknýti til Føroya, er barnabókin týdd til føroyskt.

BRANDUR MORTENSEN NOLSØE

– Hetta er fyrst og fremst ein søga til børn, men inni í søguni goymir seg ymiskt til tey vaksnu, sigur Oliver Zahle, sum hevur skrivað barnabókina Fílasteinurin. Fílasteinurin var hansara fyrsta roynd sum skaldsøgurithøvundur. Bókin fekk tí stóra undirtøku, og við tí vaks hugurin at skriva skaldsøgur. Oliver Zahle hevur síðani latið sjeið bókur úr hondum.

Oliver Zahle hevur í eini langari yrkisleið framleitt tilfar til børn og vaks av alskyns slag. Tó er reyði tráðurin tíðum, at speisemi og álvarsemi verða blandaði saman.

Hetta er við til at skapa innihald, ikki minst, tá talan er um tilfar til børn. Oliver Zahle heldur, at góðar barnabøkur væl kunnu gerast áhugaverdar fyri øll.

– Tá tú gert tilfar til børn, er týðningarmikið, at tey vaknu eisini verða undirhildin. Tí er tað skilagott at goyma djúpari boðskapir í søguni, uttan at villeiða børnini, sigur hann.

Søgan um Fílasteinin fanst bara á donskum, men eftir at Oliver Zahle fekk tilknýti til Føroya, var lagamanni at fáa bókina týdda til føroyskt. Vermóðir, Josefina Smith, og beiggi hennara, Sonne Smith, fáast nógv við at týða tilfar til føroyskt. Eftir at Josefina Smith hevði lisið bókina, týddi hon bókina av sínum eintingum, og síðani vendi Oliver Zahle sær til forlagið. Fyri stuttum kom bókin út á føroyskum.

skógvar, eru fleiri eyðkenni, sum hóska eins væl til Føroya.

– Tá eg eri í Føroyum, kennist tað sum at fara aftur til mín barn-dóm, sum onkursvegna er við í søguni. Føroyar minna meg nógv um mína tíð sum barn í Vesturjyllandi. Tó má eg ásanna, at Føroyar eru bæði vakrari og stórfingnari, sigur Oliver Zahle.

Søgan um fíladrøngin

Skaldsøgan Fílasteinurin er ein bæði skemtilig, hugfloygd og rørandi barnabók, sum viðger kensluna av at vera øðrvísi. Søgan snýr seg um lítla Bapit, sum býr í Thyborøn í Danmark. Bapit líkist ikki hinum, tí hann hevur etið alt ov nógv Nutella, og tí mamma hansara er út Tailandi. Pápin, sum er deyður, gav Bapit ein holstein, sum hann segði hevði gandamegi: Um tú hyggur gjøgnum holið og ynskir tær okkurt, gongur ynskið út. Men hesum trýr Bapit ikki. Ikki fyrr enn alt knappliga verður ovboðið. Bráðliga fær hann eyga á ein fil, sum er rýmdur úr sirkusinum.

Søgan um Bapit er partvís bygd á lívið hjá einum veruligum dreingi,

sum Oliver Zahle fyri 25 árum síðani kom at kenna í sambandi við, at hann gjørdi barnaútvarp fyri Danmarks Radio. Ein dagin í 1989 fekk Oliver Zahle frænir av einari søgu um ein lítlan drong, sum hvønn dag vitjaði filarnar í djóragarðinum í Keypmannahavn, eftir at hann hevði fingið árskort til djóragarðin í gávu frá ommu síni. Drongurin varð illa happaður í skúlanum, tí hann var ov hyldligur. Einsamallur plagdi hann at søkja sær troyst millum djórini, sum ikki gjørdur sær far um, at hann var øðrvísi. Djóravørðirnir, sum høvdu lagt merki til drongin, gjørdur av at hjálpa dronginum at læra filarnar at kenna. Sum frá leið slapp drongurin heilt inn í filabúrið, og úr tí spruttu sterk vinabond millum lítla drongin og risastóru filarnar. Endin varð, at drongurin fekk stórt sjálvsvirði og klænkaði seg.

Útvarpsverturin Oliver Sahle var avgjørdur um, at hann skuldi siga frá hesari sólskinssøguni í barnaútvarpinum, men tá hann møtti dronginum, var trupult at fáa hann at siga frá søgu sínari.

– Eg ringdi til djóragarðin, og tey settu meg í samband við drongin. Eg gjørdi eina samrøðu við hann, men tíverri var hann so lítillátin, at søgan ikki bleiv frágreidd til lítar. Eg var sera harmaður um tað, tí søgan var so góð.

Oliver Zahle, sum hevur leikstjørnað fleiri filmar og sjónvarps-sendingar, gloymdi tó ongantíð dreingin og filarnar. Hann gjørdi av at skriva eitt leiklit til ein film, sum skuldi byggja á søguna um drongin og filarnar, og eisini um barndóm sín í Thyborøn. Eftir at tað hevði miseydnast at fáa figging til filmin, gjørdi Oliver Zahle í staðin av at gera eina roynd at skriva søguna sum barnabók.

25 ár eftir, at hann gjørdi samrøðu við lítla drongin í djóragarðinum, sat Oliver Zahle nú við lidnum handiti í hendi, sum hevði fingið heitið Fílasteinurin. Hann kendi á sær, at hann átti at takkað dronginum, sum gav honum íblásturin til at skriva skaldsøguna, og fór tí at vita, um hann kundi finna drongin. Tey á djóragarðinum kendust ikki við drongin, og tí mátti Oliver Zahle leita sær til sosialar miðlar.

– Eg skrivaði eini boð á Facebook og spurdi, um nakar visti um drongin, sum plagdi at eygleiða filarnar í djóragarðinum fyri 25 árum síðani. Tá fekk eg svar frá ikki færri enn 600 fólkom. Tað var ótrúligt at hoyra, at hesin sami drongurin nú var starvsfólk

í djóragarðinum, greiðir Oliver Zahle frá.

Drongurin, sum nú var vaksinn maður, eitur Peter og starvast sum djórðavørður í djóragarðinum í Keypmannahavn. Tá teir báðir møttust í djóragarðinum, tætt við filarnar, greiddi Peter frá, at djóravørðir av trygdarávum sleppa ikki heilt innar til filarnar longur, tí so mong hava fingið skaða ella eru deyð av stóru djórðunum. Tí var Peter farin at ansa øðrum djórum.

– Men týðningarmiklast av øllum var, at Peter var glaður fyri lidnu handritið, sum hann hevði givið íblásturin til, sigur Oliver Zahle.

Hevur havt nógv leiklutir

50 ára gamli Oliver Zahle vaks upp í Keypmannahavn. Sum barn vitjaði hann javnan ommu sína í Thyborøn í Vesturjútlandi, har søgan um Fílasteinin gongur fyri seg. Oliver Zahle hevur havt nógv jørn í eldinum, og eyðsæð er, at hann hevur mangar gávur. Eftir at hann sum ungur hevði arbeiðt í barna- og ungdómsdeildini hjá Danmarks Radio í eina tíð, fór hann undir at gera egið til-

